

PURE GOLD

UPCYCLED!
UPGRADED!

VÀNG MƯỜI
TÁI CHẾ! NÂNG CẤP!

MỘT TRIỂN LÃM TỪ

ifa Institut für
Auslandsbeziehungen

HỢP TÁC VỚI

HERITAGE
SPACE

 DOLPHIN PLAZA

**GOETHE
INSTITUT**

Sprache. Kultur. Deutschland.

PURE GOLD

UPCYCLED!
UPGRADED!

VÀNG MƯỜI
TÁI CHẾ! NÂNG CẤP!

Một triển lãm của
ifa - Viện Hợp tác Nước ngoài
(ifa - Institut für Auslandsbeziehungen)
WWW.IFA.DE

hợp tác cùng
Viện Goethe Việt Nam
WWW.GOETHE.DE/VIETNAM
Heritage Space
WWW.HERITAGESPACE.COM

**PURE
GOLD**
UPCYCLED!
UPGRADED!

Lời mở đầu

Ellen Strittmatter / Sabiha Keyif 9

Vàng Mười hoặc:

Tại sao đôi khi dành sự chú ý
nhiều hơn đến rác thải sinh hoạt
là việc làm thích đáng?

Volker Albus 13

Tái chế tại Đông Nam Á

Eggarat Wongcharit 19

Chú thích tác phẩm 23

Thông tin xuất bản 37

Lời mở đầu

TS. Ellen Strittmatter / Sabiha Keyif

Phế thải công kênh, rác, vật liệu rẻ tiền – tất cả đều là Vàng Muội! Ít nhất là dưới cái nhìn của rất nhiều những nhà thiết kế năng động. Triển lãm **Pure Gold - Upcycled! Upgraded!** (tạm dịch: Vàng Muội – Tái chế! Nâng cấp!) sẽ đi sâu khai thác chủ đề về rác thải. Tuy nhiên, chúng tôi không đưa ra những cách thức để cắt giảm lượng rác thải hay lời cảnh báo với các nhà sản xuất và người tiêu dùng về việc tái chế rác. Thay vào đó, chúng tôi muốn giới thiệu những cách tiếp cận đối với việc sử dụng rác thải nhằm mục tiêu tạo ra những sản phẩm có giá trị.

Trong triển lãm thiết kế **Pure Gold - Upcycled! Upgraded!** lần này, Viện Hợp tác Nước ngoài ifa (ifa - Institut für Auslandsbeziehungen) giới thiệu chủ đề *tái chế nâng cấp* (upcycling), một chủ đề ngày càng nhận được nhiều sự quan tâm của cộng đồng quốc tế. Chúng tôi đặt vấn đề này trong một khung được định nghĩa bởi các hành vi đạo đức, trách nhiệm, quốc tế hóa và đồng sáng tạo, đồng thời dẫn dắt các cuộc thảo luận xung quanh những câu hỏi liên quan tới giá trị gia tăng và sự cần trọng dưới nhiều bối cảnh khác nhau. Ở đây, châu Âu không phải là trung tâm để từ đó xác định vùng ngoại vi. Thay vào đó, triển lãm này xác định nhiều trung tâm ở những vùng lãnh thổ khác nhau và qua đó tìm kiếm những điểm tương đồng.

Chất liệu sử dụng trong những giải pháp thiết kế được trưng bày gần như đều sẵn có ở bất cứ nơi đâu và ít nhiều đều là “miễn phí” – nhưng chúng thường bị xem là “rác” với rất ít giá trị. Tương tự, kỹ thuật sử dụng để thiết kế chúng là những phương thức thủ công mà trong nhiều trường hợp, dựa trên các phương pháp truyền thống thường bị xem là lạc hậu. Mục tiêu của triển lãm là nhằm xóa bỏ những định kiến về những tên gọi xấu thường được gán cho việc tái sử dụng, hình thành một khái niệm mới về nguyên liệu thô và đi kèm với đó là một sự trân trọng mới đối với những sản phẩm này. 53 nhà thiết kế đến từ 7 khu vực khác nhau giới thiệu 76 tác phẩm, từ đó nêu ra những chất liệu và đặc điểm của các sản phẩm thường bị bỏ qua hoặc hiếm khi được ghi nhận trong diễn ngôn về thiết kế, đưa chúng trở thành nền tảng của những thiết kế mới trong các bối cảnh do chính những nhà thiết kế hình thành và phát triển. Qua đó, các nhà thiết kế mang đến sự nâng cấp thực sự - một sự ghi nhận mới đối với sản phẩm và công nghệ.

Triển lãm **Pure Gold - Upcycled! Upgraded!** bao gồm hai phần chính: triển lãm trưng bày các thiết kế và một nền tảng ảo (virtual platform) đóng vai trò một không gian cho đối thoại, thảo luận và lưu trữ kiến thức. Volker Albus đã lên kế hoạch cho triển lãm này đồng thời chịu trách nhiệm chuyên môn về mảng châu Âu. Albus là một nhà thiết kế và giáo sư tại Đại học Mỹ thuật và Thiết kế Karlsruhe, Đức. Cố vấn chuyên môn cho 6 khu vực khác của dự án là các nhà giám tuyển đến từ Adélia Borges, São Paulo, Brazil (khu vực Mỹ Latinh), Tapiwa Matsinde, London, Vương quốc Anh (vùng châu Phi hạ Sahara),

Divia Patel, London, Vương Quốc Anh (khu vực Nam Á), Bahia Shehab, Cairo, Ai Cập (khu vực Cận Đông và Bắc Phi), Eggarat Wongcharit, Bangkok, Thái Lan (khu vực Đông Nam Á) và Zhang Jie, Bắc Kinh, Trung Quốc (khu vực Đông Á). Nguyên tắc đồng sáng tạo cũng được vận dụng trong dự án này ở một cấp độ khác: ifa hỗ trợ toàn bộ địa điểm cho triển lãm khi lưu động tới các nước, và để mời những nhà thiết kế địa phương giới thiệu các tác phẩm của mình trong không gian triển lãm và trên nền tảng ảo Pure Gold.

Nền tảng Pure Gold do Axel Kufus phát triển và quản lý. Axel Kufus là nhà thiết kế và giáo sư tại Đại học Mỹ thuật Berlin, Đức. Ông sẽ tìm hiểu về các nhà thiết kế địa phương và các trường đại học trong tour triển lãm và sau đó dẫn dắt những buổi workshop thực nghiệm với hiện vật triển lãm thông qua việc khám phá cách thức sử dụng các tài nguyên địa phương theo một hướng mới hoặc cải tiến hơn. Kết quả sẽ được thể hiện trên nền tảng dưới dạng tài liệu tính hướng dẫn (instructables), tài liệu hóa, và chia sẻ kinh nghiệm và những khoảnh khắc tự-mình-làm-lấy. Thông tin và tài liệu về các chủ đề workshop sẽ được bổ sung sau đó.

Chủ đề tái chế nâng cấp, đa dạng hóa giá trị, những cách thức sử dụng rác mang tính thẩm mỹ và con đường đưa những đồ vật này vào các bảo tàng rồi trở lại trên đường phố cũng sẽ được thảo luận ở một loạt các hội nghị trong khuôn khổ chương trình.

Chúng tôi xin trân trọng cảm ơn 8 nhà giám tuyển đã xuất sắc biến triển lãm đầy tham vọng này thành hiện thực cũng như đã viết các bài đóng góp cho catalogue. Chúng tôi xin được cảm ơn Volker Albus vì sự hào phóng của ông khi đã cho triển lãm mượn tác phẩm của mình cũng như cảm ơn các nhà thiết kế đã tặng lại những tác phẩm của mình cho ifa: 56thStudio/ Saran Yen Panya, Fernando Brízio và Wei Minghui. Xin được cảm ơn studio thiết kế đồ họa Heine/Lenz/Zizka vì sự đóng góp xuất sắc của họ trong việc thiết kế logo và catalogue của triển lãm và nhà nhiếp ảnh Frank Kleinbach. Chúng tôi cũng xin được cảm ơn Greg Bond, Dominik Fehrmann và Ana Ban vì những đóng góp xuất sắc của họ trong việc dịch và biên tập. Cảm ơn studio xplicit vì nền tảng thiết kế web, burningbluesoul về phần thiết kế cấu trúc nền tảng, Luxoom Medienprojekte GmbH với phần trình diễn tương tác, studio Lapatsch|Unger phụ trách mạng xã hội, hậu sản xuất và editing, Jochen Saueracker hỗ trợ kỹ thuật, và toàn bộ những người tham dự các workshop. Chúng tôi xin cảm ơn Viện Goethe tại Cairo và Johannesburg với những khuyến nghị trong giai đoạn nghiên cứu dự án. Chúng tôi cũng xin được cảm ơn sự hợp tác tốt đẹp và cam kết của nhà xuất bản Spector Books. Chúng tôi hết sức biết ơn Sabine Schulze và đội ngũ tại bảo tàng Museum für Kunst und Gewerbe Hamburg - MKG đã giúp buổi khai trương triển lãm ở Đức có thể diễn ra, cảm ơn Maren Niemeyer và Viện Goethe ở Bangkok đã tổ chức buổi khai trương triển lãm tại Trung tâm Sáng tạo và Thiết kế Thái Lan ở Bangkok. Xin trân trọng cảm ơn Văn phòng Bộ Ngoại giao Đức đã hỗ trợ triển lãm.

Năm khai trương triển lãm thiết kế **Pure Gold - Upcycled! Upgraded!** cũng là năm đánh dấu kỷ niệm một trăm năm thành lập ifa. ifa được thành lập năm 1917 trong Chiến

tranh Thế giới thứ Nhất và lịch sử của nó gắn liền với lịch sử của nước Đức, chịu ảnh hưởng mạnh mẽ bởi những sự kiện và thảm họa của thế kỷ hai mươi. Khi các triển lãm đầu tiên diễn ra vào thập niên 1950, mục đích của chúng là nhằm giới thiệu các nghệ sỹ đương đại của nước Đức đến với khán giả quốc tế. Tầm nhìn này đã thay đổi và sứ mệnh của ifa ngày nay là đặt các tác phẩm trong bối cảnh địa phương của những đối tác của chúng tôi và suy ngẫm về những mối quan hệ mới này.

Vàng Mười hoặc: Tại sao đôi khi dành sự chú ý nhiều hơn đến rác thải sinh hoạt là việc làm thích đáng?

Volker Albus

“Đội Bayern Munich hôm nay thi đấu trong những chiếc áo làm từ rác thải”. Đây là tiêu đề một bản tin nhanh đăng trên nhật báo Bild vào tháng 11 năm 2016 trước trận đấu giữa Bayern và 1899 Hoffenheim trong mùa giải bóng đá Bundesliga của Đức. Tất nhiên điều này không có nghĩa rằng những chiếc áo này là đồ secondhand từ một bộ sưu tập quần áo cũ, mà, như đã đưa tin, là những chiếc áo được làm hoàn toàn bằng “rác thải từ đại dương” – “của 28 chai nhựa cũ vớt lên từ biển”. Bài báo còn tiếp tục nói: “với những chiếc áo này, thương hiệu cung cấp đồ thể thao Adidas và những nhà vận động vì môi trường Parley muốn cảnh báo chúng ta về thực trạng ô nhiễm môi trường biển. Có tới 20 triệu tấn rác thải nhựa bị vớt xuống biển mỗi năm, và sẽ phải mất khoảng thời gian đáng kinh ngạc 600 năm để chúng có thể phân hủy” ⁽¹⁾

Ngay cả khi sáng kiến này không phải được truyền cảm hứng thuần túy từ những quan ngại về môi trường, và chắc hẳn Adidas cũng có những ý đồ tiếp thị quan trọng, thì việc sử dụng những nguồn tài nguyên trên vẫn là một ví dụ cho sự phát triển ngày càng năng động của công nghệ tái chế, và đồng thời thể hiện mức độ chấp nhận và đánh giá cao đối với những sản phẩm tái chế có sẵn ở khắp nơi.

Thực tế không phải lúc nào cũng như vậy. Không lâu trước đây, cụm từ tái chế gợi lên hình ảnh những tờ giấy ố màu vỏ khoai tây, hoặc những mặt phố chắp vá loang lổ, được coi như những giải pháp tạm bợ hoặc một hình thức vật liệu thay thế không bao giờ được sử dụng trong bất cứ lĩnh vực nào tính đến các tiêu chuẩn thẩm mỹ. Quan niệm này đến nay đã thay đổi một cách căn bản. Gần như hàng ngày, chúng ta có thể đọc về những sản phẩm cải tiến mới được làm hoàn toàn từ nhựa, vải jean cũ, sù, cao su, và nhiều nguyên vật liệu khác được “upcycled” (tái chế nâng cấp) - không chỉ xuất hiện trong các bản tin kinh tế, mà còn trong các đề mục “nghiên cứu và công nghệ”. Điều này có nghĩa là không phải toàn bộ các sản phẩm được bàn đến đều là bán gia công hay các mặt hàng cơ bản như giấy vệ sinh hoặc gạch ⁽²⁾, mà còn là cả các sản phẩm cao cấp trong ngành công nghiệp nội thất và dệt may, nơi chất lượng kỹ thuật và tính thẩm mỹ đóng vai trò quyết định đem đến thành công thương mại.

Nguyên mẫu đầu tiên cho chiến lược này gồm có mẫu ghế Hudson của Philippe Starck và mẫu ghế Aeron của Herman Miller. Hai loại ghế này, và nhiều sản phẩm tái chế khác, dựa vào việc tái sử dụng các nguyên vật liệu đã được dùng trước đó để làm nên các

(1) Bild, ngày 5 tháng 11 năm 2016, trang 1, trang 14.

(2) Neue Zürcher Zeitung, ấn bản quốc tế, ngày 22 tháng 2 năm 2017, trang 38/39.

sản phẩm ít nhiều tương đồng, mà trước tiên chúng được đưa trở lại trạng thái chất liệu nguyên gốc như: bột giấy, chất lỏng, bột hay sợi, ngay cả khi sau đó chúng sẽ lại trở thành những chiếc ghế trong hình dáng mới. Do đó, xét về quy trình sản xuất, những sản phẩm này không khác nhiều so với giấy tái chế màu xám nâu đã được thử và kiểm tra; tuy nhiên những bộ trang phục dệt may hiện đại của một nhà sản xuất đồ thể thao so với những đồ dùng văn phòng phẩm đơn giản chuyên dụng từ một xưởng giấy trên thực tế là cả một thế giới cách biệt. Nâng cao tính thẩm mỹ chính là chìa khóa của sự phát triển và khác biệt. Tại hội chợ Máy tính và Công nghệ Cebit năm 2017, hãng Epson của Nhật đã trưng bày một mẫu thiết bị vận hành với quy trình mang tên PaperLab. Bước đầu tiên giấy đã in “cũ” được cắt vụn, sau đó vụn giấy được biến đổi thành giấy mới với tốc độ 720 tờ/giờ mà hầu như không cần dùng đến nước ⁽³⁾.

Hoàn toàn có thể đưa ra giả định rằng sẽ không mất nhiều thời gian cho đến khi những máy móc vận hành phi tập trung như chiếc Epson này được đưa vào ứng dụng cho các lĩnh vực và công nghệ sản xuất khác bên trong các hộ gia đình. Chẳng hạn máy in 3D ngày nay đang được sử dụng rất rộng rãi. Chúng được cung cấp cùng với những sản phẩm gia đình đã được lựa chọn và sắp đặt tinh tế (trong chính ngôi nhà của chúng ta), và việc cung ứng những nhu cầu sinh hoạt bất kỳ sẽ là việc nằm trong tầm tay, từ việc làm ra những phụ kiện thay thế đến những chi tiết sửa chữa nhỏ. Kỹ năng lập trình cơ bản sẽ không còn là vấn đề, như Thế hệ Minecraft ngày nay có sẵn.

Nhưng chúng ta vẫn chưa đi xa tới mức đó. Hiện tại, những công nghệ tái chế này vẫn đang được sử dụng một cách tập trung, hoặc ít nhất là trong phạm vi ảnh hưởng của các công ty làm ra các sản phẩm này (Adidas, Emeco, Herman Miller, Epson). Điều đó có nghĩa khả năng tiếp cận chúng tương đối hạn chế và thường khá đắt đỏ. Có thể thấy sự đắt đỏ trong việc sử dụng quy trình này và ảnh hưởng của nó tới giá cả sản phẩm khi đến tay người tiêu dùng cuối cùng ra sao ngay trong trường hợp sau đây về một nỗ lực sử dụng phương thức tái chế nhằm biến đổi một trong những tác nhân gây ô nhiễm môi trường đáng kể nhất của những thập kỷ gần đây thành sản phẩm thân thiện môi trường. Công ty Original Food - có trụ sở tại Freiburg, Đức mong muốn sản xuất những viên nén cà phê có thể phân hủy sinh học nhằm thay thế cho phiên bản Nespresso với hàm lượng nhôm cao dẫn đến 4000 tấn viên nén thải ra mỗi năm ⁽⁴⁾. Sáng kiến của Original Food có vẻ là một tin tốt, nhưng vấn đề ở đây là giá thành của viên nén thân thiện môi trường cao hơn 20% so với sản phẩm của Nestle, đồng thời cũng thiếu sức hút của “kẻ trắng hoa” George Clooney. Cho ra một sản phẩm mới có khi còn đơn giản hơn.

Mặc dù còn nhiều khó khăn trở ngại, những ví dụ trên cho thấy rằng, bằng sự thích ứng công nghệ và các thiết bị phù hợp, thay đổi là điều có thể, trong khi sự phát triển hiện nay cũng như sự chấp nhận ngày một gia tăng cho thấy không sớm thì muộn, những quy trình như thế này sẽ làm thay đổi nguyên tắc của việc tái sử dụng thành một tiêu chuẩn - nếu không phải là duy nhất - trong việc thu mua các nguyên vật liệu thô.

Thực tế là chính những chương trình chính trị và tài chính mới là nhân tố thúc đẩy

những thay đổi lớn lao nhất trong lĩnh vực này - chứ không phải là những ý tưởng tuyệt vời của các nhà thiết kế. Trong ví dụ về những chiếc áo bóng đá, đồ nội thất hay viên nén cà phê được làm từ các nguyên liệu tái chế đã đề cập đến ở đây, những sản phẩm này chính là đồ thay thế trông giống hệt những sản phẩm “lỗi sinh thái”, ngoại trừ thành phần cấu tạo khó nhận thấy hoặc vô hình của nguyên vật liệu. Nói cách khác, thành công của những sản phẩm này chỉ có thể dựa vào ý tưởng chính trị và đạo đức, hoặc khung kinh tế hay luật định.

Điều này rất khác so với trường hợp những sản phẩm làm lại các đồ vật đã qua sử dụng và rách nát tương đối rẻ tiền từ những nguyên vật liệu “được tìm thấy” trong cuộc sống hàng ngày. Những sản phẩm này không biến các vật thể tái chế bằng các biện pháp quy trình kỹ thuật trở về hình thái nguyên liệu ban đầu của chúng để từ đó làm ra các sản phẩm khác hoàn toàn “mới”. Thay vào đó, chúng ít nhiều giữ nguyên các nguyên vật liệu tìm thấy như khi được tìm thấy - về nguyên liệu cụ thể và cuối cùng và thành phần cấu tạo như một sản phẩm. Ngay cả khi chiến lược này không hoàn toàn phù hợp với định nghĩa trong Đạo luật quản lý rác thải của Đức ⁽⁵⁾, hoặc nói một cách khác, không phù hợp với cách hiểu của chúng ta về quy trình tái chế, hình thức tái sử dụng này dù sao cũng là một cách thức thay thế vô cùng hấp dẫn cho “việc cung ứng công nghiệp các nguyên vật liệu thứ cấp”- chỉ ít từ cách nhìn của thiết kế.

Mục đích của triển lãm Vàng Mười chính là để thể hiện điều đó. Triển lãm trưng bày tổng cộng 76 mẫu vật của 53 nhà thiết kế đến từ các khu vực Châu Âu, Mỹ La tinh, Bắc Phi và Cận Đông, Đông Á, Châu Phi hạ Sahara, Nam Á, và Đông Nam Á- những người có một điểm chung rất rõ ràng. Với mức độ hoàn chỉnh khác nhau, các tác phẩm của họ được làm hoàn toàn thủ công hay với sự trợ giúp của những công cụ đơn giản nhất từ những nguyên liệu đã qua sử dụng và rách nát - rác thải hoặc các nguyên vật liệu rẻ tiền nhất quanh ta. Điều này có nghĩa là chi phí cho cả thiết bị và vận hành đều thấp. Những tác phẩm như thế được trưng bày tại đây có thể được tạo ra trong những phân xưởng nhỏ nhất, trong những kết cấu công nghiệp ít nhiều kém phát triển, hoặc trên những bàn gia công tư nhân độc lập.

Nói tóm lại, việc tái sử dụng ở đây kém “cần bản” hơn rất nhiều và vì vậy cũng đỡ phức tạp hơn. Giá trị gia tăng của các nguyên vật liệu được sử dụng chỉ một phần được quyết định bởi chất lượng vật liệu thuần túy của nguyên liệu gốc. Nó còn do việc sử dụng những đặc điểm vật lý, cấu tạo, định dạng, hoặc thẩm mỹ của sản phẩm được tìm thấy thông qua việc lựa chọn cẩn thận hay bất gặp ngẫu nhiên. Trong khi tái chế công nghiệp hướng đến việc tạo ra một khối lượng sản phẩm đồng nhất hết mức có thể (đây là cách duy nhất để làm ra sản phẩm như chiếc áo bóng đá của đội Bayern), những chiến lược “được tìm thấy” này đầu tiên quan tâm tới việc sử dụng những phẩm chất cụ thể đã được biết đến hoặc bị bỏ đi cho đến nay như: tính tạo hình, màu sắc, độ chắc chắn, cảm nhận xúc giác hoặc cấu trúc nguyên vật liệu và để thêm vào những sắc thái trong một bối cảnh mới. Đôi khi điều này được đẩy xa đến mức nguyên vật liệu được phô bày một cách cụ thể trong khi bối cảnh ban đầu và chức năng thực tế của chúng chỉ có thể được

⁽⁵⁾ “Tái chế” được định nghĩa là “bất kỳ quá trình sử dụng nào xử lý sản phẩm rác thải thành sản phẩm hoặc nguyên vật liệu để sử dụng cho mục đích ban đầu của chúng hoặc cho mục đích khác. Nó bao gồm việc sử dụng và xử lý các nguyên vật liệu hữu cơ sẽ được dùng làm nhiên liệu hoặc cho mục đích lấp đầy (§ 3 tiểu mục 25, Đạo luật quản lý chất thải của Đức).

⁽³⁾ Frankfurter Allgemeine Zeitung, ngày 23 tháng 3 năm 2017, trang 19.

⁽⁴⁾ Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung, ngày 19 tháng 3 năm 2017, trang 24.

xác định bằng một cuộc điều tra chi tiết. Hẳn không mấy ai nhận ra các hộp đựng của Waltraud Münzhuber chẳng qua chỉ là những đoạn băng video được kết lại từ “những thước phim yêu thích” khác nhau. Và có lẽ cũng sẽ rất khó để nhận ra trong chiếc đèn Styrene của Paul Cockesedge sự chính xác hình học mà vẫn tương đối đơn giản trong kết cấu từ những tách cà phê polystyrene đã được biến hình bằng nhiệt năng. Nguồn gốc của những chiếc ghế đầu Free Range của El Ultimo Grito cũng không thể nhận ra ngay từ cái nhìn đầu tiên; những vật dụng méo mó này chính là những hộp bia các-tông đã được tái tạo lại hình dáng và nén lại một cách khéo léo.

Trên hết, chính sự đa dạng của các vật liệu được tìm thấy khiến cho nguồn nguyên liệu này trở thành sự thay thế thực tế cho năng lượng tái sử dụng mạnh mẽ của các nguyên liệu thô tiêu chuẩn. Những nguyên vật liệu tìm thấy có thể là giấy các loại, những tấm thẻ nhân, kính, lốp ô tô, nút chai, vải denim, gỗ xây dựng, giẻ nhựa, ván gỗ, len, sơn tủ lạnh, túi nhựa, tông, băng dính và nhựa PVC, những mẫu thép thừa, túi đựng giá rẻ và nhiều thứ khác nữa. Nếu thêm các đặc điểm thuộc tính vào danh sách nguyên vật liệu này - sau cùng, chính những đặc điểm về vật lý và thẩm mỹ lại là cái nói lên và phân lại công dụng của một chất liệu - chúng ta có thể có được ý tưởng sơ bộ về phạm vi tưởng tượng mênh mông mà kho chứa gần như vô tận những thứ bị cho là rác thải dành cho thiết kế hiện đại và tương lai.

Tất nhiên hình thức thiết kế và sản xuất này không thật sự mới. Chúng có những điểm tương đồng với nguyên lý tác phẩm tái tạo (ready-made) trong mỹ thuật và chủ nghĩa tùy biến được truyền bá bởi Charles Jencks vào đầu những năm 1970 ⁽⁶⁾, hoặc tương tự với các khía cạnh khác nhau của trào lưu DIY (do it yourself - tự tay làm lấy) từ những năm 1960 cho đến nay, hay các thực hành “drop-out” của dân hippy vào những năm 1960 và 1970.

Chúng ta cũng có thể nhớ lại cách những vật phẩm sử dụng hàng ngày được tùy biến vào những thời điểm khan hiếm, bắt nguồn từ một bối cảnh hoàn toàn khác, nhưng được làm ra và sử dụng với cùng một sự thôi thúc và những nguyên tắc thiết kế của các tác phẩm được trưng bày trong triển lãm này. ⁽⁷⁾

Tuy nhiên, trái ngược với những “trào lưu” trên, (có lẽ ngoại trừ các hiện vật sử dụng được làm ra không phải do nhu cầu và sự cần thiết), sự phát triển ngày nay trong tái chế được thúc đẩy bởi thiết kế (hoặc thiết kế được thúc đẩy bởi tái chế) được trưng bày trong triển lãm này không đến từ sự thôi thúc giáo điều và cũng không đi kèm với ý niệm trừu tượng hay ý thức hệ lý tưởng nào. Thay vào đó, những tác phẩm này xuất phát từ sự pha trộn giữa sự tò mò và trí tưởng tượng, góc nhìn phân tích và sự kiên nhẫn đáng kinh ngạc, kết hợp với những kỹ năng thủ công và những hiểu biết vững chắc về việc sử dụng các “nguyên liệu thô”. Có lẽ chính sự kết hợp giữa kỹ năng chuẩn mực và tài năng nghệ thuật đã cho phép hiện tượng này trong thiết kế lan rộng khắp thế giới. Điều đó cũng có nghĩa là các tác phẩm được chế tạo thủ công và được “tùy biến” này không kém phần quan trọng so với các công nghệ được phát triển cho sản xuất hàng

loại và tái chế theo chuỗi.

Chắc chắn rằng, trước thực trạng 320.000 cốc cà phê giấy bị loại bỏ mỗi giờ (!) chỉ riêng ở Đức ⁽⁸⁾, tầm quan trọng của việc tái chế quản lý công nghiệp không thể bị thổi phồng. Điều này cũng đúng với thực tế việc sản xuất thủ công có thể được tiến hành một cách đơn giản và dễ dàng bằng các công cụ đơn giản nhất và có thể dẫn đến những kết quả nổi bật, như triển lãm này cho thấy. Chất lượng không chỉ nằm ở thiết kế, mà còn với kỹ năng thủ công phù hợp, và cả ở khía cạnh tiện tệ.

Về khía cạnh này, nhà thiết kế Stuart Haygarth giữ vị trí hàng đầu không thể bàn cãi ⁽⁹⁾. Đèn chùm Drop do ông thiết kế năm 2007 làm từ hàng trăm đế chai nhựa khác nhau được rửa sạch cẩn thận và sắp xếp lại theo hình dạng giống như những giọt nước là ý tưởng thiết kế chủ đạo của sản phẩm. Cả việc sản xuất và nguyên vật liệu đều cho thấy sản phẩm này có thể được chế tạo ở bất cứ đâu trên thế giới, chỉ cần có đủ chai nhựa - mà chai nhựa được đánh đạt vào các bờ biển của chúng ta ở khắp mọi nơi.

Lý do duy nhất cho việc không thể đưa ví dụ kinh điển về sản phẩm tái chế năng cấp đặc biệt này vào triển lãm là vì nó có giá đến tận vài nghìn bảng Anh. Điều này cho thấy chúng ta không ở xa giá trị của vàng mà tiêu đề của triển lãm này đã gợi ý, đặc biệt là khi chúng ta cẩn thận suy xét đến tất cả rác thải xung quanh chúng ta.

⁽⁶⁾ Charles Jenck, Nathan Silver, Chủ nghĩa tùy biến, New York, 1973.

⁽⁷⁾ Werkbund-Archiv, Blasse Dinge, Werkbund und Waren 1945 - 1949. Eine Ausstellung des Werkbund-Archivs im Martin-Gropius-Bau vom ngày 12 tháng 8 - ngày 8 tháng 10 năm 1989, tạp chí triển lãm, Berlin, không có năm.

⁽⁸⁾ Con số 320. 000 được lấy từ bài viết “Über die Verhältnisse der anderen Leben” (Về điều kiện của một cuộc sống khác) của Barbara Kuchler đăng trên báo Frankfurter Allgemeine Zeitung, ngày 26 tháng 11 năm 2016.

⁽⁹⁾ Stuart Haygarth, www.stuarthaygarth.com

Tái chế tại Đông Nam Á

Eggarat Wongcharit

Sau rất nhiều năm phát triển, hiện nay Đông Nam Á đã có một nền kinh tế và công nghiệp cực kì tiên tiến. Sự phát triển của công nghiệp nặng đã gây ra một tác động không nhỏ đến môi trường và dân số. Khoảng 20 năm trước, suy thoái lớn ở Đông Nam Á đã làm ảnh hưởng xấu đến kết cấu hạ tầng kinh tế của khu vực này. Nhiều người mất việc, ảnh hưởng đến cả người lao động địa phương và quốc tế. Sự phá sản của các doanh nghiệp và tình trạng thất nghiệp khiến cho nhiều người phải tự tử. Đây là bước ngoặt của Đông Nam Á, khi cuộc khủng hoảng kinh tế diễn ra dưới ánh sáng của những mô hình hoàn cầu hóa mới. Các kiến trúc sư và nhà thiết kế, bị sa thải khỏi các công ty thiết kế, trở thành những nhà khởi nghiệp tự mở công ty của riêng mình và kết hợp kiến thức về thiết kế hiện đại của họ với các công nghệ thủ công truyền thống. Đây là một bước tiến hướng tới một lãnh địa mới trong thiết kế và chế tạo sản phẩm. Rất nhiều vật liệu thay thế như lục bình, gỗ tái chế và vải tái chế đã được sử dụng. Điều này đã tạo ra một loại sản phẩm thủ công mới với chi phí sản xuất bền vững và giảm thiểu việc sử dụng các tài nguyên thiên nhiên, bên cạnh đó lại bộc lộ các thẩm mỹ thiết kế có tính đột phá.

Tái sử dụng thông qua tri thức bản địa

Công nghiệp hoá quá nhanh tại Đông Nam Á đã dẫn tới nhiều vấn đề ô nhiễm môi trường. Giảm thiểu (reduce), tái sử dụng (reuse) và tái chế (recycle) là ba từ mà rất nhiều chính phủ trong khu vực đã sử dụng trong các chiến dịch vận động. Chiến lược ba R được tạo nên nhằm ứng phó với cuộc khủng hoảng về rác thải, nhưng hầu hết mới chỉ được thực hiện ở thủ đô và các thành phố lớn. Khi lượng rác thải ngày càng nhiều, thiệt hại về tài nguyên thiên nhiên cũng ngày càng lớn. Để bảo đảm tương lai của môi trường ở Đông Nam Á, các giải pháp lâu dài cần được phát triển và áp dụng sớm.

Tái chế ở Đông Nam Á

Người tiêu dùng nên có nhu cầu mua các sản phẩm tái chế không chỉ bởi họ ý thức về các vấn đề môi trường. Tiêu chuẩn của việc sản xuất tái chế năng cũng cần thể hiện giá trị của sản phẩm trong việc nâng cao chất lượng cuộc sống. Tái chế nâng cấp tiêu chuẩn hóa cần dùng ít năng lượng hơn, tiết kiệm chi phí về nhân công và thân thiện với môi trường. Ở Việt Nam và Thái Lan, quy trình tái chế rác thải nhựa vẫn còn được coi là chưa hợp vệ sinh. Nghiên cứu toàn diện về việc quản lý môi trường cần được tiến hành để đảm bảo vệ sinh cho các cộng đồng làng xóm. Rất nhiều các nhà chế tạo Đông Nam Á đã tái sử dụng các vật liệu không dùng đến và tung ra sản phẩm ở thị trường quốc tế. Tại Indonesia, các biển quảng cáo nhựa đã được chuyển hoá thành túi bọc đệm vỏ đậu dẹt tay. Gỗ tếch từ ngành nội thất đã được FSC công nhận nay được tái phát minh thành nội thất trong nhà và ngoài trời. Tàu đúc tay từ thủy tinh tái chế đặt trên đế làm từ gỗ trôi nổi được chế tạo để trang trí nhà, và ở Bali và Philippines, rượu vang, bia,

chai rượu và soda được tái chế nâng cấp thành một loạt các đồ thủy tinh phục vụ cho nhà hàng, quán bar, nhà và sự kiện. Các loại bình đựng, ly nước trái cây và bình hoa đã được chuyển đổi công dụng này, đều là những sản phẩm thân thiện với môi trường.

Chế tạo Rác thải: Từ các chất liệu tự nhiên đến rác thải công nghiệp

Để phục vụ tốt hơn chức năng thực tế của cuộc sống trong nước, các nghệ nhân Đông Nam Á đã tạo ra các đồ vật thủ công làm bằng vật liệu có sẵn ở địa phương. Tri thức của các làng nghề thủ công đã được truyền lại trong các gia đình từ thế hệ này sang thế hệ khác. Các kỹ thuật thủ công luôn được phát triển nhằm đạt được cả tính ứng dụng lẫn tính thẩm mỹ. Các vật liệu được ứng dụng một cách thông minh tùy theo mục đích. Các nghệ nhân thủ công học cách ứng phó với các môi trường sống. Khi lối sống ngoại ô và thành thị trở nên chiếm ưu thế, rác thải ngày càng trở thành một vấn đề. Sản phẩm thủ công được sửa đổi để phù hợp với những bối cảnh sống mới. Sự thích ứng của các kỹ thuật đã được thử và kiểm nghiệm trên nhiều loại chất thải công nghiệp. Đồ thủ công được làm ra để phục vụ nhu cầu của người tiêu dùng, không chỉ trong cộng đồng địa phương mà cả ở những thị trường đô thị lớn hơn. Đây là bước ngoặt khi vật liệu phế thải được chuyển đổi thành giá trị thương mại.

Vật liệu Tái chế từ Rác thải Công nghiệp

Các vật liệu tái chế được nhắc đến dưới đây minh họa cho tình hình hiện tại của việc tái chế ở Đông Nam Á. Các trường hợp sản phẩm tái chế sáng tạo này đã khá ổn định và các quy trình sản xuất vẫn đang tiếp tục được phát triển

Nội thất và phụ kiện nhà ở làm từ lục bình

Việc xuất khẩu đồ nội thất và phụ kiện nhà ở bằng lục bình từ Thái Lan, Indonesia và Việt Nam đã mang lại thu nhập đáng kể cho các quốc gia này. Đã nhiều năm nay, các sản phẩm lục bình đã và đang được xuất khẩu sang Úc, Hoa Kỳ, Châu Âu và Châu Á. Lục bình là một loại thực vật sống nổi trên mặt nước mọc rất nhanh ở các sông ngòi và kênh rạch. Nó làm tắc nghẽn đường thủy và cản trở các hoạt động chèo thuyền, câu cá và các hoạt động khác trên mặt nước. Hàng triệu đô la được chi mỗi năm cho việc loại bỏ lục bình do tốc độ phát triển nhanh chóng của nó. Sau khi các nghệ nhân ở Thái Lan và Indonesia phát hiện ra các kỹ thuật thủ công đan lục bình phục vụ cho sản xuất đồ nội thất và phụ kiện nhà ở, lục bình, vốn được coi là rác thải, đã trở thành một vật liệu có giá trị và có nhu cầu cao trên thị trường. Số lượng xuất khẩu lớn là bằng chứng về nhu cầu của người tiêu dùng từ khắp nơi trên thế giới muốn có sản phẩm lục bình làm nội thất trang trí trong nhà của họ.

Làng thủ công nhựa

Việt Nam là quê hương của con số đáng kinh ngạc 2.800 làng nghề thủ công, bao gồm không chỉ những làng sản xuất thủ công mỹ nghệ cho khách du lịch, mà một số làng

chuyên tái chế tất cả các thể loại nhựa bị vứt bỏ. Cư dân của những ngôi làng này mua nhựa từ những người mua bán đồng nát hoặc trực tiếp từ những người nhặt rác và xử lý nó thành các viên nhựa hoặc màng mà sau đó có thể được sử dụng để làm các sản phẩm nhựa mới. Ở quận Naa Poh, tỉnh Buriram, Thái Lan, nhiều nhà máy tái chế nhựa sản xuất thảm làm từ ống hút nhựa tái chế. Nông dân ở những vùng này dành phần lớn thời gian rảnh sản xuất túi và giỏ làm từ những mảnh thảm bỏ đi và tạo thêm thu nhập cho gia đình. Thảm từ ống hút nhựa tái chế được sử dụng rộng rãi ở các nước Đông Nam Á để trải sàn. Sản xuất thường bắt đầu khi nông dân và dân làng không bận rộn trồng trọt hay thu hoạch mùa màng. Lâu dần, các nghệ nhân ở các làng khác nhau phát triển chuyên môn về dệt, đồ gỗ, sơn mài và gia công kim loại. Khi công nghiệp hóa phát triển, nhiều dân làng đã chuyển đến sống ở các thành phố lớn. Họ vẫn còn giữ các kỹ năng thủ công và các mạng lưới sản xuất đồ thủ công, nhưng hiện đang tập trung nhiều hơn vào các sản phẩm có tính ứng dụng cao cho thị trường thành thị.

Đồ gỗ tái chế

Tiêu thụ gỗ ở Đông Nam Á đi kèm với các vấn đề môi trường, do công tác bảo tồn rừng ở những vùng này vẫn bị coi là kém phát triển. Chính sách quản lý việc phá rừng bất hợp pháp và buôn lậu gỗ không hiệu quả lắm, và tham nhũng vẫn phổ biến. Đây là một vấn đề đang diễn ra mà dường như vẫn còn chưa được giải quyết trong nhiều thế hệ. Hiện nay, xuất khẩu gỗ ra các thị trường quốc tế yêu cầu chứng nhận theo tiêu chuẩn của từng thị trường. Quá trình chứng nhận đã làm chậm nhu cầu gỗ trồng tự nhiên và đã giúp giảm dần nạn phá rừng bất hợp pháp, đồng thời trồng rừng bền vững đã được tăng cường để phục vụ nhu cầu của kiến trúc sư và các nhà thiết kế nội thất. Gỗ công nghiệp dư thừa bị bỏ lại sau khi xây dựng nhà, thuyền gỗ v.v., thường được bán cho nhiều doanh nghiệp thủ công nhỏ hơn làm vật liệu thô. Nhờ nhu cầu toàn cầu về đồ gỗ thủ công tái chế, kỹ năng nghề mộc và các kỹ thuật chạm khắc gỗ đã được phát triển hơn nữa, đồng thời trí tuệ truyền thống của nghề làm gỗ vẫn được giữ lại.

Rác thải tự hủy sinh học

Ngoài việc tái chế rác thải công nghiệp, rác thải phi công nghiệp cũng được sử dụng như vật liệu thủ công sáng tạo. Các loại gỗ khác nhau từ cây đố, gỗ bở hoang trôi nổi trong rừng, gỗ rễ cây và gỗ xoài từ các trang trại trồng cây ăn quả đã được biến đổi thành đồ vật trang trí được bán cho thị trường châu Âu, Mỹ và Trung Đông. Các loại rác thải phân hủy sinh học khác nhau cũng được sử dụng trong các ngành thủ công nhỏ hơn. Vải từ sợi chuối, giấy dứa, giấy phân voi, bã mía, giấy cuộn báo và tạp chí và tấm cao su làm từ lốp xe được sử dụng trong sản xuất thủ công. Những vật liệu phế thải này vẫn đòi hỏi một bước phát triển về thiết kế để giúp phân phối các thành phẩm vào các kênh thị trường khác nhau. Mở rộng thị trường sẽ làm tăng nhu cầu đối với các sản phẩm tái chế đồng thời tạo điều kiện giảm thiểu rác thải.

Biến Rác thải thành Gu thẩm mỹ

Nhiều nhà thiết kế từ Thái Lan, Indonesia, Philippines và Việt Nam đã tạo ra nhiều dạng sản phẩm từ rác thải công nghiệp tái chế phục vụ xuất khẩu. Phụ kiện trang trí nhà ở được thiết kế bởi các nhà thiết kế địa phương. Họ sử dụng cả chất thải hữu cơ và công nghiệp để thể hiện ý tưởng thiết kế của mình và đã được biết đến ở cấp độ quốc tế. Họ sử dụng các chất liệu, từ lục bình, gỗ tái chế, vỏ hào, vỏ trứng và chai nhựa, tất cả được tái phát minh và sản xuất làm các sản phẩm trang trí nhà ở. Mỗi quốc gia sản xuất có chuyên môn riêng trong cách xử lý các vật liệu với các giải pháp thiết kế và kỹ thuật riêng của họ. Khi mà các sản phẩm được làm ra với thiết kế tốt và được lưu tâm về khả năng hấp dẫn người mua, việc tái chế nâng cấp rác thải công nghiệp sẽ dần được tăng cường và mở rộng để phục vụ nhu cầu của người tiêu dùng toàn cầu.

Chú thích tác phẩm

1.-4.

56thStudio /

Saran Yen Panya (Thái Lan)

Chỗ đặt mông thượng lưu giá rẻ

2015

Nhóm đồ nội thất này kết hợp những chiếc giỏ nhựa và chân ghế gỗ theo phong cách Victoria, từ đó gửi gắm dụng ý về mối tương quan giá trị “cao” và “thấp” của hai nhân tố đó trong phổ thiết kế và đời sống xã hội.

5.

Massimiliano Adami (Ý)

Fossili Moderni

2006

Từ những vật dụng hàng ngày như giỏ, bồn nhựa, đồ chơi trẻ em, thiết bị điện trong nhà - các loại rác thải và rác nhựa, nhà thiết kế thu thập, chỉnh sửa, tẩy rửa sạch sẽ và sắp xếp chúng lại với nhau trong khuôn nhựa tổng hợp (polyurethane), từ đó tạo ra những đồ nội thất mới, hữu ích như giá treo, tủ chạn, đèn bàn.

6.

Volker Albus (Đức)

www/www

chúng tôi cần gió/chúng tôi cần nước

2015

Vỏ cây khô và vỏ cây dạng hạt nhỏ được xay mịn rồi nén lại thành khối, trộn với nhựa tổng hợp hoặc cắt thành nhiều hình thù khác nhau như bóng, bóng bầu dục, bóng rổ, bóng ném, bóng chuyền hay bóng tập. Chất liệu này có ưu điểm vượt trội là chống nước và cản gió, điều mà hầu hết các loại bóng làm bằng vật liệu thông thường đều không có được. Các trái bóng làm từ vỏ cây được đánh giá lý tưởng cho các hoạt động thể thao trên biển.

7.

David Amar (Anh)

Chiếc bàn Raymond

(2010) phiên bản mới 2015

Những miếng ván cũ được tẩy rửa, phủ vecni hay những mảnh gỗ thu lượm từ xưởng

gỗ hoặc cửa hàng bán vật liệu cho mọi người tự làm. Với kích thước dài ngắn, rộng hẹp khác nhau, chúng được đóng lại với nhau và cố định bằng khung kẹp nhôm, tạo thành chiếc bàn gỗ vô cùng độc đáo.

8.

Yuttana Anothaisintawee (Thái Lan)

Rodeo

2012

Ván Garmeto (loại ván ép từ vải phế thải), nổi tiếng bởi độ bền cao, gợi nhớ sự mộc mạc mang phong cách miền Tây hoang dã. Với những đặc tính tương đồng vật liệu gỗ tổng hợp, nó có thể dùng chế tác và lắp đặt trong những khung gỗ hoặc kim loại.

13.

Marjan van Aubel (Anh/Hà Lan) &

James Michael Shaw (Anh)

Chiếc ghế đã được chứng minh

2012

Mùn cưa vốn là một thứ bột vô định hình nhưng khi được trộn thêm nhựa thông sẽ trở thành một loại gỗ xộp có tính chịu lực khá cao và dễ tạo hình. Một mặt nó được tạo tác với bề mặt trơn nhẵn để làm phần ngồi và tựa lưng, mặt khác được tạo tác với bề mặt thô ráp để gắn với khung chân ghế.

15.

Bär + Knell (Đức)

Nhóm „Maggi“

1995

Những chai tương cà chua, nước rửa bát, nước lau sàn bằng nhựa được cắt, hàn ghép để biến thành các tấm vật liệu mềm đơn sắc. Như vải bàn hay áo bọc ghế, tấm vật liệu mềm này được ‘phủ’ lên mặt bên trong của một đồ vật - như ghế hay bàn. Hình mẫu sẽ tự động định hình ít nhiều theo đồ vật đó, giống như chất dẻo được tạo hình bởi khuôn mẫu.

16.

Roswitha Berger-Gentsch (Đức)

Chiếc vò cổ tròn

2012

Vụn giấy bìa loại lớp mỏng hay hai lớp, ba lớp thu thập từ các thùng bìa các-tông phế

thải từ kho của các siêu thị Lidl & Aldi, được cắt thành những vòng có rìa thật mỏng, sau đó dùng keo gắn lại với nhau thành nhiều lớp. Tùy theo từng bộ phận trên chiếc vò, các công đoạn xử lý bờ rìa vòng giấy thật chính xác như để bằng, vát xiên phù hợp. Mọi công đoạn đều được làm bằng tay một cách kiên nhẫn để có thể bảo đảm được chính xác như tính toán. Với nhiều tuần và tháng làm việc, kết quả được một chiếc vò mang phong cách Roman-Germanic cổ đại có một không hai này.

17.

Sandra Böhm (Đức)

Prei

Giá sách 01

2012

Giấy, hồ và đá bột được ngâm và trộn lại với nhau, tạo thành một hỗn hợp bột nhão. Hỗn hợp bột ấy được đổ vào hai khuôn gạch đơn giản nhưng cực kỳ chuẩn xác, và để khô tự nhiên. Kết quả thu được là những chiếc kệ, giá sách, ghế đầu, hay các vật dụng nội thất nhỏ xinh có độ cứng-bền hoàn hảo như đá.

25.

Paul Cocksedge (Anh)

Styrene

2002

Cốc, hàng nghìn chiếc cốc nhỏ loại sử dụng một lần. Ngày qua ngày, trong những căng-tin, máy bán hàng tự động hay bất cứ tiệm cà phê nào đều có sự hiện diện của những chiếc cốc dùng một lần làm từ giấy hoặc nhựa tổng hợp (polystyrene). Sau khi được xử lý ở nhiệt độ cao, chúng co lại thành những hình thù đa dạng, và từ đó, trở thành vật liệu để làm nên chiếc đèn tròn kia. Gắn lại với nhau đầy đặc bằng tay, chúng tạo thành chiếc đèn này. Luôn luôn mới lạ và khác biệt ở mọi thời đại.

29.

Piet Hein Eek (Hà Lan)

Ghế bành và gối tựa

2013

Những thanh xà và ván gỗ thô mộc được phơi khô tự nhiên, loại bỏ hết đinh ốc, làm sạch và cắt giữ cẩn thận. Thô ráp, cực mịn và có kích thước khá lớn. Ghép lại từng tấm với nhau theo phong cách làm mộc cổ, đệm lót và gối tựa bọc vải bạt quân đội. Rất chắc chắn và bền vững, không sợ bụi bẩn. Một sản phẩm có khả năng sử dụng lâu dài với thời gian.

30.

El Ultimo Grito (Anh)

Ghế MIỄN PHÍ

(2012) 2015

Hộp bìa và giấy bìa hư hỏng được ép dẹp thành khối, tạo thành hai chiếc ghế. Mặt trên và độ cao của ghế được đúc với sự kiểm soát chặt chẽ. Gia cố bởi một nhựa trộn với sợi thủy tinh, chúng trở nên bền bỉ, dễ bảo nguyên. Một thiết kế nhẹ, thực dụng và chắc chắn. Lại thêm sự khác nhau về kiểu dáng bên ngoài.

31.

Juli Foos (Phần Lan)

Chiếc thảm Donut

2012

Những túi nilon màu trắng, quấn quanh những chiếc đĩa nhỏ cùng kích cỡ được cắt từ bìa cứng để thành 201 chiếc bánh vòng donut. Tròn và cùng kích cỡ. Mềm mại và nâng niu bàn chân của chủ nhân. Chúng được đan vắt lại với nhau bằng dải dây nilon nhiều màu sắc (đỏ, xanh dương, xanh lá, vàng) theo những nhịp hình học rõ ràng. Đầy chất phương Đông. Và dễ sửa nếu cần nữa.

33.

Gompf + Kehrer (Đức)

Bàn giấy thấp

version 2013

Bàn giấy cỡ nhỏ

2010

Những tờ giấy cũ, giấy in lỗi, loại vật liệu dùng tái chế các thùng đựng giấy. Hoặc như ở đây, chúng được xếp thành những vòng tròn mỏng để tạo nên những khối hình nó, từ đó ta có chân đế bàn cỡ nhỏ như trong hình.

34.

Breg Hanssen (Hà Lan)

Chiếc tủ đóng khung

2011

Những chiếc ván gỗ làm từ giấy báo. Giấy được gập hơi tạo đường lượn và hồ lại với

nhau. Thay vì những vòng vân gỗ chứng tích của thời gian, nay ta đã có những lớp bảo theo từng năm tháng. Từ những tấm lớn, xẻ và cắt, ta có những tấm ván nhỏ hơn. Cuối cùng là công việc của thợ mộc.

35. / 36.

Brunno Jahara (Brazil)

Multiplástica Doméstica

2013

Multiplástica Doméstica

2012

Sản phẩm này đều phóng tác từ đồ nhựa làm theo dây chuyền công nghiệp và bày bán trong các cửa hàng phụ kiện gia dụng đồng giá 99-cent. Các mẫu vật, vì vậy, không bao giờ đồng nhất về kiểu dáng và màu sắc bởi vật liệu được tạo ra.

40.

Junk Munkez (LBN)

Knit-Knacks

2012

Trong chuỗi này, hai nhà thiết kế tạo nên chiếc đôn tròn kiên cố bởi lông máy giặt cũ. Chiếc ghế được làm theo phong cách Arab và Hồi giáo, với những họa tiết hình học nhiều màu đặc trưng hay xuất hiện trong trang trí nhà cửa và vật dụng.

41.

Tobias Juretzek (Đức)

Chiếc ghế kỷ niệm

2011

Quần dài, áo sơ-mi, áo phông, tất cả các quần áo bỏ đi. Chúng đều mòn, rách, lỗ chỗ - không còn mặc được nữa. Nhưng lại chứa đầy những kỉ niệm. Khó lòng mà vứt bỏ chúng hay mang đến những nơi thu gom, xử lí đồ tái chế. Bằng việc nén chúng lại thành hình dạng mới, những chiếc ghế, chúng ta vẫn có thể sử dụng chúng và lưu giữ lại những kỷ niệm.

42.

Dhara Kabaria / studio Alternatives (Ấn Độ)

Ghế bập bênh

2003

Từ thử nghiệm đầu tiên là chiếc ghế làm từ lớp cao su cũ và dành cho không gian bên ngoài, sau đó nhà thiết kế tạo ra phiên bản trong nhà với kiểu dáng tao nhã hơn.

44.

Saruta Kiatparkpoom (Thái Lan)

Paan

2012

Sản phẩm thiết kế nội thất giá trị này được tạo ra bởi vô số các mảnh thép thừa cắt nhỏ. Nhà thiết kế đã phát triển công việc của mình bằng kỹ thuật hàn thủ công truyền thống, tạo nên một sản phẩm mới và đặt ra giá trị mới cho những vật liệu tưởng chừng vô dụng.

47.

Suwan Kongkhunthian (Thái Lan)

Ghế PA. BACO

2010

Chiếc ghế dưới đây được làm bởi những tấm lá dứa tận dụng từ đồ ăn đóng hộp xuất khẩu. Bên cạnh đó, các xấp lá được ràng buộc bởi sợi dây có tính co giãn để bề mặt ngồi của ghế vừa mềm dẻo lại giữ được kiểu dáng.

48.

Suwan Kongkhunthian (Thái Lan)

Tấm bọc lọ NETT

2016

Những dải giấy làm từ lá dứa được xoắn dính lại với nhau theo kết cấu tổ ong tạo thành các lọ đặc biệt có thể thay đổi chiều cao và kích cỡ.

49.

Dirk Vander Kooij (Hà Lan)

Chiếc ghế liền

2010

Tủ lạnh hay máy giặt chứa nhiều bộ phận nội và ngoại thất được làm từ nhựa như khay hoa quả, khay đựng trứng, hay các ngăn giá. Toàn nguyên liệu thô số lượng lớn. Đun

chảy và chiết qua các vòi phun, những nguyên liệu thô này được định hình bởi robot lập trình để tạo thành ghế, lọ hoa và các vật dụng khác.

52.

Jakob Michael Landes (Đức)

anh bạn
2013

Những chiếc ván trượt, phương tiện di chuyển làm từ gỗ nhiều lớp để có tính cơ động của ván trượt tuyết. Bề mặt luôn không phẳng mà hơi cong - như con dốc trượt. Cắt thành những lát gỗ mỏng, chúng dùng để tạo một chiếc chụp đèn thanh nhã. Cắt theo một cách khác, chúng có thể trở thành ghế đẩu, ngồi rất vừa vặn và thoải mái.

53.

Ramón Llonch /

Artlantique (Tây Ban Nha)

Ghế bành Palmarin
2014

Những chiếc thuyền đánh cá cũ không còn có thể ra khơi: Artlantique đã biến chúng thành các đồ nội thất đương đại. Phần gỗ được thu hồi và trang trí trên bề mặt đã phai mờ của mỗi chiếc thuyền đánh cá được phân loại cẩn thận, sau đó được sử dụng cho từng thiết kế cụ thể.

54.

Mieke Meijer (Hà Lan)

Lai tạo mới
2014

Những tấm gỗ làm từ báo. Các tờ báo được xếp chồng lên nhau theo hình hơi cong và dán lại với nhau bằng keo dán. Thay vì những vòng tuổi gỗ, ta có những lớp báo của năm tháng. Các “tấm gỗ” nhỏ hơn được cắt ra và đeo gọt từ những tấm lớn. Phần còn lại là công việc của người thợ mộc.

55.-57.

Waltraud Münzhuber (Đức)

“Tôi không biết”

2015

“Cái chết ở Venice”

2015

“Forrest Gump”

2015

Băng từ, hàng trăm mét, một phương tiện để ghi lại âm thanh và hình ảnh. Những dải băng mỏng, sáng như những dải ruy-băng bằng giấy, có màu của than anthracite, ánh bạc. Mỏng manh, nhưng chắc chắn khi được cuộn chặt lại với nhau. Ký ức được biến thành sản phẩm.

59.

Micaella Pedros (Anh)

Mối nối bằng chai nhựa
2016

Gỗ xây dựng, gỗ khúc, gỗ vụn. Gỗ tảng vuông, gỗ thanh, gỗ khối và gỗ tấm. Được phân loại, làm sạch, chế tạo lại thành những bộ phận vừa khớp với nhau và sắp đặt cạnh nhau. Những phần rời nhau được nối liền bằng các vòng đai làm từ vỏ chai nhựa PET - những chai nhựa hợp nhất. Một khi đã được đặt vào vị trí, chúng chỉ cần được nung nóng và thế là những món đồ nội thất nhỏ đã ra đời. Vững vàng, bền, và chắc chắn. Giống như gỗ xây dựng.

60.

Piratas do Pau /

Nelsa Guambe (Mozambique)

Người phụ nữ làng Mulher
2016

Nhà thiết kế đã biến chiếc thùng đun nước cũ thành sản phẩm. Hình vẽ trên giá đựng rượu cho thấy quan sát của cô về xã hội và đặc biệt thể hiện lòng kính trọng, sự ghi nhận đối cuộc sống hàng ngày của người phụ ở quê hương cô.

61.

Sahil & Sarthak (Ấn Độ)

Ghế lưng cao Katran
2010

Sản phẩm được chế tạo từ các sợi dây nhiều màu sắc cuốn xung quanh một khung kim loại. Dây thùng được làm từ vải thừa do các công ty xuất khẩu hoặc nhà máy dệt may bỏ đi, sau đó được thu gom và bán ở chợ.

64. / 65.

Peter Schäfer (Đức)

Cốc làm từ băng dính trơn

Cốc làm từ băng dính sặc sỡ

2015

Băng dính: băng dính khổ rộng, trơn, có màu, kẻ sọc, hoặc có in hình quảng cáo. Vốn chỉ để dùng một lần. Lúc người ta sử dụng nó cũng là lúc nó hết công dụng, gần như là đã trở thành rác. Trừ khi ta nhìn nó như một chất liệu có thể được tạo hình và thiết kế. Chất liệu thô có thể được sử dụng để làm bát hay xô. Vẫn có thể dùng được dài lâu.

66.

Diederik Schneemann (Hà Lan)

Dép tông

2011

Dép tông: một đế dép, một quai hình chữ V. Xong. Và vì thế nên rất rẻ. Dùng để đi trên bãi biển hoặc bên bờ biển, nơi chúng thường bị bỏ lại, bị sóng cuốn đi rồi lại trôi dạt vào bờ. Sau đó được thu gom lại. Được dính vào với nhau và cắt thành các hình đèn, rổ và các vật dụng nội thất nhỏ khác.

69.

Janina Stübler (Đức)

Thảm bóng đá

2009

Nhìn trên phương diện hình học, bóng đá chính là những trái Buckyball, những phân tử hình cầu chứa 60 nguyên tử carbon cấu thành các hình ngũ giác và lục giác. Chỉ khi kết hợp lại với nhau mới tạo nên một “quả bóng”, khi đứng riêng lẻ, những hình ngũ giác không thể tạo nên các hình dạng phức tạp. Ngược lại, các ô đệm bóng bằng da hình lục giác gợi ta nhớ đến những tác phẩm thêu, đá lát nền hay một bề mặt giống như tấm thảm.

70.

Domingos Tótora (Brazil)

Bát hoa quả trang trí kiểu Frieze

2007

Sản phẩm làm từ bột giấy xen-lu-lô được đổ vào khuôn và phơi khô dưới ánh nắng mặt

trời. Những người thợ đắp nặn bột giấy bằng tay, vì thế mà dù được sản xuất hàng loạt, không có sản phẩm nào là giống hệt nhau.

71.

Domingos Tótora (Brazil)

Băng ghế đơn

2010

Nhà thiết kế đặt lên những chân ghế bằng sắt các mặt ghế được làm từ bột giấy bìa cứng tái chế với những hình dáng tự nhiên gợi nhớ tới những hòn đá có thể được nhìn thấy ở xung quanh.

75.

Eggarat Wongcharit (Thái Lan)

Dono ottoman

2009

Nhiều lớp sợi cotton được phết mủ cao su và tạo hình như một chiếc ghế ngồi ottoman. Nhờ tính đàn hồi của cao su, chiếc ghế có thể được bơm đầy không khí và tạo cảm giác đàn hồi khi ngồi. Lớp vải bọc bên ngoài chiếc ghế là vải bị bỏ đi từ những cơ sở sản xuất sản xuất hàng may mặc quy mô lớn. Các mảnh vải được khâu sử dụng kỹ thuật smocking và gắn lên lớp bề mặt cao su để che phủ khung ghế ngồi.

76.

Zhang Han & Sui Hao &

Li Hua (Trung Quốc)

Ghế Melaleuca số 1

2014

Sản phẩm được chế tạo sử dụng quy trình làm giày vải nhiều lớp truyền thống - một nghề thủ công xưa ở Trung Quốc. Kỹ thuật được dựa trên nhiều lớp cotton và sử dụng nhũ tương để kết dính và làm khô lại, sau đó khâu bằng sợi lanh. Thiết kế này sử dụng bề mặt mềm thân thiện với làn da thay cho chất liệu vải thô ban đầu khiến chiếc ghế trở nên thực dụng hơn.

77. / 78.

Vũ Quang Hùng (Việt Nam)

Xưởng Think Playground (Việt Nam)

Vật lớp TPG

2015
TPG Scooter
2019

Vịt lốp TPG cũng như TPG Scooter là một sáng tác cho trẻ em chơi, được làm từ vật liệu tái chế. Thu thập lốp xe ô tô cũ và gỗ dỡ ra từ tấm pallet công nghiệp. Tận dụng hình thức cong tròn của lốp để tạo thành hình con vịt. Chỗ ngồi thấp phù hợp cho trẻ em mầm non dưới 5 tuổi cùng các tay nắm và đế chân. Hai đầu vịt lốp có các thanh gỗ để đảm bảo an toàn về cân bằng khi bập bênh. Phần đáy lốp được đục lỗ để thoát nước. Vịt lốp có thể chơi trong nhà hoặc ngoài trời, và có thể sơn màu sắc bắt mắt.

79. **Lê Ngọc Hà Thu (Việt Nam)**

Năm tháng vàng son
2018

Quần áo truyền thống cổ điển của Nhật Bản (yukata và obi sash) đã được mua và tháo rời để trở thành nguyên liệu cho các thiết kế mới. Các họa tiết của vải cổ điển cũng sở hữu sức mạnh gợi nhớ về quá khứ: mờ, nhạt dần, lấm lem với nhau, với vết trà khô, tàn thuốc lá và họa tiết hoa nổi như hoa ép trên trang nhật ký. Ngoài vải yukata được tái chế, nhà thiết kế còn làm việc với các nghệ nhân địa phương để sản xuất các loại vải tự nhiên cho bộ sưu tập. Tất cả được nhuộm bằng thực vật, hoặc thuốc nhuộm hóa học tác động thấp. Tất cả các đồ trang trí như nút và khóa kéo được nâng cấp từ hàng may mặc cũ hoặc làm từ kim loại và gỗ.

80. **Hoàng Văn Sơn (Việt Nam)** **The Chef restaurant-cafe (Việt Nam)**

Lồng đèn
2014

Đèn lồng được làm từ vỏ lon nước uống các loại, thu thập từ công việc pha chế và bán đồ uống hàng ngày cho khách tại thị trấn cổ Hội An - nổi tiếng sử dụng đèn lồng. Tận dụng từ vỏ lon các loại để làm đèn vừa không lãng phí và treo lên quán thay thế bằng đèn truyền thống - một cách tận dụng vật liệu thừa và tiết kiệm chi tiêu. Khi treo lên thấy đẹp và lạ nên tiếp tục làm và hướng dẫn người xung quanh làm đèn treo tại nhà.

81. **Trần Thảo Miên (Việt Nam)**

Điều xưa cũ mới mẻ

2019

Chiếc áo khoác cũ được thêu mô phỏng bức tranh dân gian Hàng Trống - Cá chép vượt Vũ môn, từ các nguyên liệu là rác thải của ngành thời trang (sợi len và lông cừu và vải bỏ đi).

82. **Trần Thảo Miên (Việt Nam)**

Đồ bỏ đi 01
2019

Sợi dệt, chỉ và ngọc trai nhựa bỏ đi. Vải với các đường canh chạy theo các hướng khác nhau, trên cùng một bề mặt vải, do đó hạn chế tối đa việc phải cắt và loại bỏ vải thừa trong quá trình may. Phần vai áo được tạo dáng trong quá trình thêu nên không có đường may.

83. **Trần Thảo Miên (Việt Nam)**

Đồ bỏ đi 02
2019

Sợi dệt, chỉ mới và hầu hết là cũ được sắp xếp và khâu lên trên chiếc áo cũ che đi các vết rách, sòn, và ổ bẩn mà còn tạo thành những họa tiết trang trí độc đáo, dễ dàng biến chiếc áo bỏ đi trở thành một sản phẩm thời trang cá tính.

84. **Nguyễn Thị Thu Hương (Hương Donna)**

Âm thanh tái chế
2019

Lấy cảm hứng từ đàn bầu - một nhạc cụ truyền thống độc đáo của Việt Nam, nghệ sĩ tìm cách đục rỗng và xuyên chuỗi các vỏ lon bia lại thành một hộp cộng hưởng. Một sợi dây thép được căng từ đầu nọ đến đầu kia hộp cộng hưởng làm dây đàn. Một nhạc cụ xinh xắn, tạo ra những âm thanh vui tai, ai cũng có thể tự làm, tự chơi. Khi ở trong tay một nhạc sĩ, nhạc cụ này hoàn toàn có khả năng tạo ra âm nhạc.

85. **Nguyễn Hồng Minh (Việt Nam)**

Dây đèn sứ
2019

Để chai nhựa và nắp cốc nhựa dùng một lần được kết hợp với nhau tạo thành một chao đèn xinh xắn. Thân chai nhựa được cắt theo hình xoắn ốc để không một mảnh nhỏ nào bị bỏ phí được móc vào chao đèn trở thành những xúc tu của một con sứa biển. Chỉ cần một chút tưởng tượng và những thao tác đơn giản, ai cũng có thể tự chế tạo một dây đèn hình sứa để trang trí trong nhà vào những dịp đặc biệt như sinh nhật, lễ giáng sinh hay năm mới...

86.

Nguyễn Hồng Nhung (Napò) (Việt Nam)

Động vật tái chế
2019

Lá cây tươi, thông thường là lá dừa hay lá chuối, thông qua bàn tay khéo léo của người thợ thủ công Việt Nam trở thành những con vật xinh xắn như: cá, châu chấu, cào cào. Tuy nhiên những sản phẩm này có độ bền không cao và dễ bị biến dạng vì lá cây héo rất nhanh. Sử dụng các nguyên liệu tái chế có thể tìm thấy ở bất cứ đâu như túi bóng, chai nhựa, dây dứa, dây ruy băng, dây buộc kiện hàng... thông qua kỹ thuật đan tết, nhà thiết kế đã mở rộng bộ sưu tập đồ đan truyền thống, biến chúng thành những món đồ chơi vừa ngộ nghĩnh dễ thương, vừa có thể làm đồ trang trí tinh xảo, và không bao giờ bị biến dạng.

87.

VUN art (Việt Nam)

Túi con lợn
2019

Vải vụn được thu thập từ các xưởng may, các công ty thời trang ở Làng lụa Vạn Phúc đã được làm phẳng và được sử dụng để ghép thành tranh, hoặc các miếng trang trí cho túi xách tay. Từ những mẫu vải nhiều màu được chọn và ghép thành các mảng hình học trừu tượng hay bức tranh đơn giản, chẳng hạn chiếc túi với trang trí hình con lợn lấy cảm hứng từ dòng tranh dân gian đã thất truyền của Việt Nam tượng trưng cho sự no đủ, hạnh phúc, ấm êm.

Thông tin xuất bản

pure-gold.org

MỘT TRIỂN LÃM CỦA

ifa - Viện Hợp tác Nước ngoài

(ifa - Institut für Auslandsbeziehungen)

Stuttgart, Đức

www.ifa.de

THỰC HIỆN BỞI

Heritage Space

https://heritagespace.com.vn

HỢP TÁC VỚI

Viện Goethe Hà Nội

www.goethe.de/vietnam

TRIỆN LÃM

Ý tưởng

Volker Albus

QUẢN LÝ DỰ ÁN

Sabiha Keyif

CÁC GIÁM TUYỂN VÀ KHU VỰC

Châu Âu

Volker Albus, Đức

Đông Nam Á

Eggarat Wongcharit, Thái Lan

Châu Mỹ Latinh

Adélia Borges, Brazil

Châu Phi hạ Sahara

Tapiwa Matsinde, Anh

Nam A

Divia Patel, Anh

Bắc Phi và Cận Đông

Bahia Shehab, Ai Cập

Đông Á

Zhang Jie, Trung Quốc

KIẾN TRÚC TRIỂN LÃM

Volker Albus

Daniel Juric

Tấm bọc bê trung bày

Sandra Schollmeyer và Mückedesign

Dàn dựng Triển lãm

Max Guderian, Clemens Lauer

VIỆN GOETHE HÀ NỘI

Viện Trưởng

Wilfried Eckstein

Quản lý Chương trình Văn hóa

Đặng Thu Hà, Võ Trà My

Kỹ thuật

Trần Thanh Tùng

HERITAGE SPACE

Giám đốc Nghệ thuật

Nguyễn Anh Tuấn

Quản lý Chương trình Văn hóa

Phạm Út Quyên, Vũ Quỳnh Anh

Kỹ thuật

Lê Văn Hùng, Lê Văn Phương,

Phạm Trung Đức, Nguyễn Anh Tuấn

WEBSITE VÀ WORKSHOP

ĐỊA PHƯƠNG

Ý tưởng website và Workshop

Địa phương

Axel Kufus

Workshop Địa phương, Mạng Xã hội,

Sản xuất hậu kỳ clip hướng dẫn, Biên

tập Website

Studio Lapatsch | Unger

Cấu trúc và thiết kế nền tảng

Jan Rikus Hillmann

Trình bày tương tác

Luxoom Medienprojekte GmbH

Hỗ trợ kỹ thuật

Jochen Saueracker

Chúng tôi xin chân thành cảm ơn những cá nhân sau vì đã trao tặng các tác phẩm: 56thStudio/Saran Yen Panya với “Cheap Ass Elites”, Fernando Brizio với “Furo” và “handle”, và Wei Minghui với Bamboo Mat Bag”. Và chúng tôi cũng xin cảm ơn Volker Albus đã cho mượn “Maggi”-Group của Bär+Knell, “Ghế Hây-ghi-nhớ-tôi” của Tobias Juretzek và “Thảm bóng đá” của Janina Stübler. Tất cả các vật trưng bày khác thuộc sở hữu của ifa.

VỤNG TẬP TIẾNG VIỆT

Ấn phẩm này là phiên bản địa phương được xuất bản bên cạnh vụng tập Pure Gold, đi kèm với triển lãm.

Văn bản

Volker Albus, Eggarat Wongcharit

Biên dịch sang tiếng Việt

**Nguyễn Yến Thanh, Trần Ngân Hà, Nguyễn Ngọc Diệu Ly, Lê Thị Mai,
Phạm Út Quyên**

Thiết kế

Nguyễn Huyền Trang (thankbrand)

BẢN QUYỀN

ifa – Viện Hợp tác Nước ngoài

(ifa – Institut für Auslandsbeziehungen)

Stuttgart, Đức

www.ifa.de

Đã đăng ký bản quyền.

Ấn phẩm sử dụng nội bộ trong triển lãm “Pure Gold – Upcycled! Upgraded” của ifa hợp tác với Viện Goethe Việt Nam và Heritage Space. Triển lãm diễn ra tại Heritage Space, Hà Nội từ 21-26.04.2019.

HERITAGE
SPACE

WWW.GOETHE.DE/VIETNAM
[FB/GOETHE.INSTITUT.HANOI](https://www.facebook.com/GOETHE.INSTITUT.HANOI)